

Staré letopisy české

Staré letopisy české jsou souborem pamětí různých většinou anonymních autorů z doby husitské. Jako celek tyto zápisy vydal František Palacký v roce 1829 (původní název Staří letopisové čeští). Letopisy zaznamenávají události z období husitské, poděbradské a jagellonské a končí korunovací Ferdinanda I. Habsburského českým králem roku 1527. Nalezeno bylo více než 35 rukopisů, ačkoliv některé se překrývají a popisují stejné události. Díky Starým letopisům českým máme autentické informace o dění v českých zemích z 15. a počátku 16. století.

Výchozí text

Výchozím textem Starých letopisů českých je Vratislavský rukopis sepsaný roku 1432 ve Starém městě pražském. Podnětem k sepsání byla bitva u Domažlic, která se odehrála o rok dříve mezi husity a křižáky. Tento rukopis byl sepsán v latině, ale o pár let později byl přeložen do češtiny a rozšířen mezi veřejnost.

Autoři a forma

Většina autorů je anonymních a často to bylo kališníci z Prahy (pražská větev) nebo utrakvisté z Hradce Králové (východočeská větev), tedy sympatizanti Jana Husa, přijímání pod obojí i bojům vedených proti nepřítelům kališnictví. Jeden ze známých (avšak ne prokazatelně) autorů je Matyáš Louda z Chlumčan, který přepracoval výchozí text a tím dal rukopisům novou podobu kroniky. Mezi východočeské autory můžeme řadit například městského písaře Jana Krušinku, Petra z Mladoňovic nebo Prokopa písaře.

Letopisy jsou psány latinou, která se pohybovala na různých úrovních závisle na vzdělanosti autora. Vždy navazovali na své předchůdce, jejichž díla upravovali. Pisatelé často také vkládali do rukopisů své poznámky a vzpomínky, vynechávali některé pasáže, které byli dle jejich mínění méně zajímavé. Značná část zpráv pochází z doslechu, případně jsou to fikce či fámy.

Zpracování Starých letopisů českých

První texty byly shromážděny už v baroku, ale ke zkoumání zatím nedošlo. První větší zpracování proběhlo na popud Josefa Dobrovského, který se prvně pokusil o vědecké zpřístupnění v díle *Scriptores rerum Bohemicarum II.* a následně se obrátil na Františka Palackého. Palacký vybral 17 nejdůležitějších textů z tehdy známých 19, které následně seřadil podle vzniku a označil je písmeny A – M (podobné texty značeny malými písmeny).

Edice byla celým názvem pojmenována jako *Staří letopisové čeští od roku 1378 do roku 1527 čili Pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých* vydané. Roku 1941 připravil Josef Charvát nové vydání, které bylo distribuované roku 1945.

Jádro Starých letopisů českých

CT1 je latinský text z Třeboňské kroniky (Chronicon Treboniense). Ten nám dává představu o tom, jak asi vypadal původní text

Text Q je českým překladem CT1

TEXT A byl dříve brán jako překlad původního latinského jádra Starých letopisů českých. V porovnání s CT1 má však jiný začátek i konec.

Literatura

KAŠPAR, Jaroslav; PORÁK, Jaroslav: Ze starých letopisů českých. Praha 1980.

ČORNEJ, Petr: Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice. Praha 2003.

ČERNÁ, Alena M., Petr ČORNEJ a Markéta KLOSOVÁ (eds.): Staré letopisy české: (texty nejstarší vrstvy). FRB SN 2, Praha 2003.